

TIDEVARVET

TIDEVARVET

den 24 januari 1931 innehåller:

Krig eller fred.

Ledande artikel.

På rätt väg.

Låt livets anvisningar ändra lagen.

Hur skolan blev till en ny värld

av Agnes Gustafson.

Publiksmak

av Maria Lazar.

Romantisk teater.

Ostän om solen på Den glada länans sen av Elsa Busch.

De nio saligheterna.

Novell av Elin Wägner.

Vinterläger

av Rut Adler.

Kring ett program.

Partipolitiken har utvecklat sig sådan riktning, att partiprogrammen mer och mer skjutas i bakgrunden. Det är d. s. k. dagspolitiken, som åstadkommit detta. Ty med dagspolitik menas inte längre historien av i dag, utan *det mynt som går*. Därmed räknar och fejräknar man. Det kallas verklighet.

I den gamla goda tiden skulle programmet ange partiets grundskådning. Och det är väl så alltjämt. fast grundskådningen får runka på sig en smula allt efter som vinden blåser. De konservativa, de liberala, de frisinnade, socialdemokraterna, de leva alla »på minnen från fornstora dars». Kampen för brödet, kampen om själarna eller rättare sagt rösterna, har drivit partipolitiken åt mer och mer inriktad sin ställning med hänsyn dels till klassintressen, dels till de frågor som

ha förmåga att fånga opinionen. Detta är kanske en mycket mänsklig och naturlig utveckling. Men å andra sidan har partibildningen som sådan, och i med och till den övergår från att representera en grundskådning till ett verktyg för klassstriden, mistat sitt berättigande som politiskt kampelement och går sin undergång till mötes. Varför gå människor in i partierna? Låt oss fråga dem! Är det för att där kunna kämpa med helig eld för sina ideal. Anej, man gör sig inte löjligt! Men vi ska vara rättvis. Det finns en del, kanske t. o. m. de flesta, som gå in i det parti, där de anse sig *närmast* höra hemma. Men icke för att de instämna i partiets handlingsprogram. Det finns de, som säga sig knappast kunna gilla en enda därav. Utan — för att *göra sig gällande*. Detta olyckliga slagord, som fördo-

mer all politisk moral. Och för att inte kasta bort sin röst! Kan man göra sig gällande på annat sätt än genom att vara, vad man är, att gå in för vad man tror på? Och när vet man, vilket som är att kasta bort sin röst, att vara bland den majoritet som valt eller den minoritet som blivit slagen.

Valleda, valtrötthet, valagitation, mandathunger, allt talar om, att vi råkat in i ett politiskt dödvatten. Men just alla dåliga tecken tyda på att rätta tiden snart är inne för att vaka ur dessa mardrömmar. Låt oss börja med att gå in för en åsikt i de frågor, tidig närmast kräver. Så få vi se, vad det sedan blir därav — ett program, ett parti eller en grundskådning. Men först och sist låt oss söka en övertygelse, som vi våga stå för och följa. Där förutan måkta vi intet.

Sparsamhetens vådor.

Över England har nys radierats ett föredrag av nationalekonomen J. M. Keynes, vars huvudpunkt enligt referat var dessa: Nu är inte tiden att dra åt svängremmen och spara och svälta. Giv oss i stället håg för expansion och aktivitet, håg att handla, köpa, tillverka. — Det är inte sant att vi är fattiga. Trots alla arbetslöshetsunderstödet växer den engelska nationalförmögenheten med ca 100 miljoner pund sterling årligen. Men denna väldiga förmögenhet blir kvävande därför att den inte blir använt. Den vällar arbetslöshet. — Vi har got om tygg men saknar mod att klippa det till rockar, säger Keynes. Och för vi människor som på ett eller annat sätt kastas ut i arbetslösheten minskas ytterligare förmågan att köpa, att konsumera — och krisen blir förvärrad.

Sämfördigt med detta Keynes tal höjer den gamle nationalekonomen J. A. Hobson sin röst i en artikel i *Manchester Guardian*. Han säger: Det är en kronisk, eller snarare periodisk, sjukdom att det sparas för mycket — och detta beror på den vetilltö ojämn inkomstfördelningen. Alla de, som trots alla ansträngningar omöjligt kunna förtrå sina inkomster, måste spara dem. Detta prisar, ty det är ju från sparfonderna som medel skall tas till nya företag, nytt arbete och större omsättning. Men sådana sparade medel få ligga *otillförlänge* fonderade och vänta på omsättning. Marknaden strörkar till sist av överflöd på realkapital: pengar, maskiner, varor — medan den stora massan, som lider brist och skulle kunna förtrå sin förtäring, ständigt inte har råd att köpa dessa varor.

Detta är en trullerik. För var den trängre, gick hastigare runt och märktes inte så mycket som nu, då de världsomfattande männen på handeln, penningväsen och produktion och framför allt »rationaliserings» så oerhörd ökat kapitalens produktionskraft.

»Det 'irrationella' elementet i vårt ekonomiska liv», säger Hobson, »skommer från den ojämna inkomstfördelningen och bryter fram i allmän arbetslöshet, d. v. s. i konsumtionens oförmåga att hålla jämna steg med produktionen.» Och han tillägger: »Det främsta hindret för att denna diagnos på sjukdomen skall bli erkänd är den falska tron på att 'sparsamhet' alltid är en dygd som aldrig kan överdrivas.»

»Det Keynes och Hobson sagt innebära alltså detta: Arbetslösheten beror främst på att man inte dragit konsekvenserna vare sig av konjunktursvängning eller av rationalisering och *betaldt och högsta löner*. Och vi fortsätter att synda när, som här och i England och Amerika och många andra länder, nationalförmögenheten stiger och lönerna sjunker. Det betyder all förmögenheten samlas allmer kraftigt på några få händer. Och även om dessa få anstränging till det yttersta att förtrå sina tillgångar — det gör de som förtäring — som nyligen gick genom presser därför att han beslutat förbruka fem miljoner dollars i samband med att hans dotter fördes ut i societeten — så måste dock mycket stanna i allt trögare och dödar fonder och lager. Att lönerna sjunker betyder onaturligt minskad konsumtion och detta betyder arbetslöshet. — Det enda som kan bringa jänkivert är det rådande, men tydligen bankruterade ekonomiska systemet är alltså att det tar sina egna konsekvenser och betalar löner som kan betinga normal konsumtion.

Mot detta tar sig textförhållandena i ett underligt ljud. Veckolon på mellan tretio och fyrtio kronor, står ingår för fullt, har bringat barrikad familjer i jänk kontakt med fattigvärd, säger kyrkoherde Thyssel i Norrköping, och detsamma meddelas från Borås.

Tänk om det är så att vårt förstånd blivit ömtöcknat av nationalekonoms ständiga predikan: »Spara! — det är dygd!» Och vidare: »Arbeta tjans alltid! — om blott lönesparingen sänks tillräckligt!»

Tänk om i stället våra mänskohjärnan sitta inne med slagrunten som kan leda oss rätt, ekonomiskt rätt, såväl i löne- som arbetslöshetspolitik. H. L. H.

Remarque och Fridericus.

Av Helge Heerberger.

Erich Maria Remarque. Efter en byst av Elisabeth Wolff.

Med tillhjälp av vita råttor, ormar, stinkbomber och en patriotiskt sinnad pöbel ha Berlins nationalsocialister lyckats få den pacifistiska filmen »På västfronten intet nytt» förbjuden i Tyskland. De påstodo, att filmen smutsade tyska folkets ära, och de kallade de skandalösa uppträderna i biografen för fosterländskt sinnade mäns och kvinnors spontana indignation.

Eftersom folk ju knappast i vardagslag brukar ha ormar och stinkbomber i fickorna, kan det omöjligt vara tal om, att det hela hade en spontan karaktär, och av den tusenbövidade mängd bråkmakare, som skrämda utanför på Nollendorplatz, hade endast ett litet fåtal stöt filmen. De voro beordrade att skräma av den nationalsocialistiska pressen. Polisen inbering, men mycket tamt. Polisen i Berlin går alltid synnerligen försiktig tillväga, när det gäller att ingripa mot demonstrationer från högrevhäll. Vid de kommunistiska hungerdemonstrationerna för några veckor sedan kommo både batonger och skjutvapen till användning, men nationalsocialisterna på Nollendorplatz uppmannades bara hövligt att gå vidare, och när de vägrade, låt polisen dem så fämligen vara i fred.

Och regeringen gav vika för galtans terror, och filmen blev förbjuden — med motiveringen, att den skadade Tysklands anseende i utlandet. Det då censuren förut inte haft något att anmärka mot filmen, kan man svärigen sätta tilltro till påståendet, att förbudet utfärdats oavhängigt av skandaluppträderna.

I utlandet har man »dragit två olika slutsatser: å ena sidan, att regeringen av rädsla för nationalsocialisternas växande makt inte vågat annat än ge vika — å andra sidan att regeringens proklamerade fredsvisja inte varit ärligt menad och att också majoriteten av tyska folket inte vill fred. Att ingen av dessa slutsatser lett till ökad sympati för Tyskland, är ju klart. Den första torde vara fullt riktig — regeringens politik ända sedan septembervälet har kännetecknats av frukten för nationalsocialisterna. Den har aldrig torst öppet och energiskt näpsa dem.

Även i ett annat fall har den just i dagarna gett efter: Sedan flera månader tillbaka har en strid pågått mellan Riket och den nationalsocialistiska regeringen i Thüringen. Riket indrog anslaget åt den thüringiska polisen, då denna under nationalsocialisternas Fricks regement blivit omorganiserad och fått en helt och hållet republikantiskt sammansättning. Men kort före jul gav inrikesminister Wirth — som hittills företallt vara en av republikens mest energiska representanter ur borgerligt läger — helt plötsligt upp spelet. Thüringen fick sina polispengar tillbaka utan att behöva ge några som helst tvärsidiga garantier. Det var den andra stora triumfen för nationalsocialisterna under den sista månaden. De befina sig också nu i ett segerros. Dagen efter det att Remarque-filmen förbjudits, förkunnade överskrifterna i deras press: »Republiken slagen! De röda maktvararna tvingade på knä!»

Också herr Hugenberg, som står i spetsen för tyskionella partiet och

(Forts. å sid. 4.)

Vad har hänt?

I svenska riksdagen har remissdebatten gått av stapeln med regeringsbildning och arbetslöshet, handelspolitik, jordbrukshjälp och användning av rusedrycksmedel som främsta diskussionsämnen.

I Finland sammankrånas siffrorna för elektorvalen till presidentvalet. Efter vad man ännu vet har Lappo med Svinhufvud lidit nederlag och Ståhlberg, för Lappo en nagel i ögat, gått fram. Spänningen omkring valet är följaktligen stark.

I Genève pågått två rådpåläggningar. N. F:s sectionändra råds session skall bland andra arbetsuppgifter i slutet på denna vecka fastställa tid och plats för arvstingskonferensen. Europakommissionen, som tillsattes av delegeradeforsamlingen i fjol, håller samtidigt på att utarbeta en linje för ordnandet av Europas förenta stater. T. o. m. Turkiet och Ryssland ha inbjudits att deltaga i de ekonomiska överläggningarna.

Runda-Bords-konferensen i London har avslutats, efter att i tio veckor ha dryftat de indisk-engelska problemen. Konferensen har låtit en särskild kommitté utarbeta ett förslag till ny förtäring för Indien, på grundval av samma slags organisation som förbundsstat, *federation*, som gäller för Canada, Australien och Sydafrika, och med ställning som dominion. Den indiska kongressen eller parlamentet skulle i sitt »övre hus» ha representanter för småstaterna. Det »nedre» skulle vara en folkrepresentation, vars *förtroende* skulle låta ministärerna komma och gå. Parlamentariska regeringar alltså, ansvariga inför det indiska folket och *ej inför det engelska parlamentet* — det är knuten i det hela. Men åt generalguvernören, eller vicekungens, är reserverad vetorrätt i finansiella frågor, samt avgränsat i fråga om försvar och utrikespolitik.

Förslaget skall först behandlas av engelska parlamentet. Sedan återstår det viktiga avgränsat: Vad svarar Indien?

Veckolonaden

SLOTTS THE

(det finbladiga théet)

AR PRODUCERAT I DE TROPISKA HOGLANDERNA OCH SAMMANSATT AV DE YNGSTA OCH SPADASTE SKOTTEN Å THEBUSKEN

konsum

gröna bilar med goda bullar

Deb 24 jan. 1931.

Krig eller fred.

Arcts remissdebatt ger närmast anledning till en axplockning bland de yttranden, som följdes. Den var icke avsedd att utgöra en strid på liv och död med regeringen, endast ett tillfälle att göra påminnelser.

Först får antecknas en erinran, att regeringen oaktat de frisländades uppseendeväckande stora försluter icke gjort några ansatser att ställa sig till efterrättelse folkets i val härmed förkunnade vilja.

Sedan var det årets budget. Hrr Lindman och Trygger gjorde en del allvarliga anmärkningar mot finansplanen. Finansplanen är ju ett stort bokslut, var och en, som något sysstalt med bokföring, vet, hur olika ett bokslut kan ta sig ut beroende på uppställningen. Det är icke alltid detsamma som den ekonomiska balansen. — Vidare försvår och jordbruket! Där saknades icke den varliga satsen att: »det gäller således för varje stat, som är en verklig värd för medellan folken, att så långt krafterna räcka, ordna för försvaret av sitt land, sin kultur, sin tillvaro såsom en oberoende nationell personlighet». Och likaså förordades för avhjäljande av den ekonomiska krisen samt varje stat söker på bästa sätt ordna sina ekonomiska förhållanden. Det är ett ganska underligt tal. Som om det inte vore just det, att varje stat för sig och till sin privata fördel vill ordna sina ekonomiska förhållanden, som frambragt depression! Och som om inte just detta alltid utgjort anledning till krig! Vad är den första orsaken till krig, om inte tävlan om makten, som otvivelaktigt vilar på ekonomisk grundval. Tullar — blir krig. Är det därigenom man vill hjälpa jordbruket? Ty jordbrukets produkter och jordvärdet stiga onekligen under krigstid.

Hr Orde förde frihandlens talan, han sade att ingen kunde överleva honom om allt tullar kunnat hindra eller avhjälpa en depression i näringslivet. Och ingen kunde heller överleva honom. Men regeringen, och särskilt jordbruksministern, tycks ha glömt bort att de frisländade gått in för att föra frihandlens talan.

Arbetslöshetsfrågan, det stora samhällsproblem, fördes på tal av hr Möller, som efterlyste arbetslöshetsförsäkring och effektiv hjälp.

Det är uppsett, att alla dessa frågor ha sitt sammanhang, de hänföra sig alla till tidens och alla tiders allvarligaste spörsmål: krig eller fred.

Först får antecknas en erinran, att regeringen oaktat de frisländades uppseendeväckande stora försluter icke gjort några ansatser att ställa sig till efterrättelse folkets i val härmed förkunnade vilja.

Sedan var det årets budget. Hrr Lindman och Trygger gjorde en del allvarliga anmärkningar mot finansplanen. Finansplanen är ju ett stort bokslut, var och en, som något sysstalt med bokföring, vet, hur olika ett bokslut kan ta sig ut beroende på uppställningen. Det är icke alltid detsamma som den ekonomiska balansen. — Vidare försvår och jordbruket! Där saknades icke den varliga satsen att: »det gäller således för varje stat, som är en verklig värd för medellan folken, att så långt krafterna räcka, ordna för försvaret av sitt land, sin kultur, sin tillvaro såsom en oberoende nationell personlighet». Och likaså förordades för avhjäljande av den ekonomiska krisen samt varje stat söker på bästa sätt ordna sina ekonomiska förhållanden. Det är ett ganska underligt tal. Som om det inte vore just det, att varje stat för sig och till sin privata fördel vill ordna sina ekonomiska förhållanden, som frambragt depression! Och som om inte just detta alltid utgjort anledning till krig! Vad är den första orsaken till krig, om inte tävlan om makten, som otvivelaktigt vilar på ekonomisk grundval. Tullar — blir krig. Är det därigenom man vill hjälpa jordbruket? Ty jordbrukets produkter och jordvärdet stiga onekligen under krigstid.

Hr Orde förde frihandlens talan, han sade att ingen kunde överleva honom om allt tullar kunnat hindra eller avhjälpa en depression i näringslivet. Och ingen kunde heller överleva honom. Men regeringen, och särskilt jordbruksministern, tycks ha glömt bort att de frisländade gått in för att föra frihandlens talan.

Arbetslöshetsfrågan, det stora samhällsproblem, fördes på tal av hr Möller, som efterlyste arbetslöshetsförsäkring och effektiv hjälp.

Det är uppsett, att alla dessa frågor ha sitt sammanhang, de hänföra sig alla till tidens och alla tiders allvarligaste spörsmål: krig eller fred.

Först får antecknas en erinran, att regeringen oaktat de frisländades uppseendeväckande stora försluter icke gjort några ansatser att ställa sig till efterrättelse folkets i val härmed förkunnade vilja.

På rätt väg.

Låt livets anvisningar ändra lagen.

I så till moderns hem i de fall, där modern ingott äktenskap med annan man än barnets naturliga fader: *de l's uck att riksdagen i skilvete till Kungl. Maj: måtte bestämma om utredning, huravida icke i fattigvårdslagen nu gällande bestämmelser om hemotstånd böra, för att förebygga de skadliga verkningar av desamma, reformeras de l's befräjjande av samhället omhändertagna barn, som förbliver i samhällets vård efter moderns giftermål, de l's i fråga om gift medor, som på grund av barnafaderns försummelse måde anlita samhällets hjälp för försörjning av sitt barn, och de l's med hänsyn till att manns hemotstånd påverkas av underhållet lämnat åt barnens barn med annan man.*

Tidevarvet skildrade i några artiklar under sistlidne oktober månad de upprörande konflikter och lidanden för både vuxna och barn, som ofta blir följden av paragraferna om styvfaders underhållsskyldighet gentemot hustruns barn. Frågan var inte ny. Den drökt redan för flera år sedan upp i riksdagen, då det emellertid inte togs någon större notis om den. Ju mer de nya barnavårdslagarna kommit till praktisk tillämpning, dess mer har den påtalade situationen förvärrats. Lagens tillämpning, barn- och fattigvårdsarbetarna, ha framträtt haft erfarenhet av detta. Det var också med stöd av den allmänna opinionen bland dessa som Tidevarvets skildringar åter förde frågan i förgrunden. Bara en kort tid efteråt tydde vissa tecken på förberedelse till en aktion mot den värdelösa bestämmelsen, bl. a. förordades en riksdagsmotion.

Denna föreligger redan nu, väckt av andrakammarledamoten fru Olivia Nordgren.

Fru Nordgren påvisar i sin motivering att ifrågasättande lag åstadkommit stor skada för familjelivet och vällat svåra slitningar i eljest lyckliga äktenskap, i synnerhet i de fall, där mannen ej förrän avsevärd tid efter giftermålet just genom att han blir krävd av samhället erhåller kännedom om att hustrun tidigare har barn med annan man. En sådan make kan ju inte med god sägäs ha försummat någon underhållingsskyldighet. Att denna trots detta skall ackumuleras under hela tiden synes ej vara skäligt.

Motionen visar även på de för barnen menliga följderna, som lagens tillämpning medför. »De stackars barnens uppväxt blir i riksdagen, invaldes forsker Kerstin Hesselgren i Första kammaren. På grund av den framskjutna ställning hon redan förut intog i det offentliga livet, blev vid den första riksdagsuppman till andra lagutskottet, Fruken Hesselgren var då medlem av Frisländade landsföreningen, men anställt sig efter sprängningen icke till någondera av de frisländade partibildningarna. På den grund har hon icke ett i likhet med, vad brukligt är, efter ett par år som suppleant blivit upptädd till ordinarie, hon är första suppleant men icke mera. Det torde vara känt och erkänt, att fröken Hesselgrens sakkunskap är ett stort antal av de frågor, som förekomma inom andra lagutskottet är av behovet påkallad och även anlitad. I år, när en av de frisländades två ordinarie ledamöter i detta utskott lämnat riksdagen, hade man anledning vänta att fröken Hesselgren skulle bli invald i hans ställe, detta så mycket mera, som flera lagstiftningsförslag som särskilt fröken Hesselgrens verksamhetsområde nu komma upp till behandling. Dock fanns en annan utväg. Högren fick platsen. Högren, som tack vare den borgerliga samlingen vunnit så mycket på de frisländade vid landstingsvalen, hade rätt till just denna plats. I själva verket kan det vara ganska likgiltigt, om man kallas suppleant eller ordinarie. Vi kunna vara övertygade om, att fröken Hesselgrens sakkunskap kommer att tagas i anspråk lika fullt, och hennes insats bli densamma. Men det är betecknande för hur litet sakkunskap väger i partipolitik.

att den tid för framställande av krav från det allmänna på ersättning för av fattigvårdssamhälle eller barnavårdsnämnd lämnat understöd eller värld in kränknes till 120 dagar i likhet med bestämmelserna om fattigvårdssamhällets inbördes ersättningsskyldighet;

att sådana bestämmelser införas i lag om samhällets barnavård, att barn, som av samhället omhändertagits genom fattigvård eller barnavårdsnämnd, icke utan barnavårdsnämndens tillstyrkan måtte få förflyttas

Den stora betydelse det har för samhället att barn omhändertagas och vårdas så att de kunna växa upp till goda och dugliga samhällsmedborgare, torde vara värd en sådan ekonomisk uppföring som den ifrågasatta lagändringen skulle förändra, anser fru Nordgren, som föresten erinrar om att bidrag eventuellt kunde utgå ur den allmänna arvstodsen, så att kommunerna inte ensamma behöve bära denna tunga.

Med kännedom om den olustställning, som på barn- och fattigvårdsmännens håll är rådande mot den nuvarande ordningen torde det kunna förutsäkas att motionen vinner önskad framgång.

Med kännedom om den olustställning, som på barn- och fattigvårdsmännens håll är rådande mot den nuvarande ordningen torde det kunna förutsäkas att motionen vinner önskad framgång.

Betecknande.

1921 på hösten, första gången svenska kvinnor vor valbara till riksdagen, invaldes forsker Kerstin Hesselgren i Första kammaren. På grund av den framskjutna ställning hon redan förut intog i det offentliga livet, blev vid den första riksdagsuppman till andra lagutskottet, Fruken Hesselgren var då medlem av Frisländade landsföreningen, men anställt sig efter sprängningen icke till någondera av de frisländade partibildningarna. På den grund har hon icke ett i likhet med, vad brukligt är, efter ett par år som suppleant blivit upptädd till ordinarie, hon är första suppleant men icke mera. Det torde vara känt och erkänt, att fröken Hesselgrens sakkunskap är ett stort antal av de frågor, som förekomma inom andra lagutskottet är av behovet påkallad och även anlitad. I år, när en av de frisländades två ordinarie ledamöter i detta utskott lämnat riksdagen, hade man anledning vänta att fröken Hesselgren skulle bli invald i hans ställe, detta så mycket mera, som flera lagstiftningsförslag som särskilt fröken Hesselgrens verksamhetsområde nu komma upp till behandling. Dock fanns en annan utväg. Högren fick platsen. Högren, som tack vare den borgerliga samlingen vunnit så mycket på de frisländade vid landstingsvalen, hade rätt till just denna plats. I själva verket kan det vara ganska likgiltigt, om man kallas suppleant eller ordinarie. Vi kunna vara övertygade om, att fröken Hesselgrens sakkunskap kommer att tagas i anspråk lika fullt, och hennes insats bli densamma. Men det är betecknande för hur litet sakkunskap väger i partipolitik.

1921 på hösten, första gången svenska kvinnor vor valbara till riksdagen, invaldes forsker Kerstin Hesselgren i Första kammaren. På grund av den framskjutna ställning hon redan förut intog i det offentliga livet, blev vid den första riksdagsuppman till andra lagutskottet, Fruken Hesselgren var då medlem av Frisländade landsföreningen, men anställt sig efter sprängningen icke till någondera av de frisländade partibildningarna. På den grund har hon icke ett i likhet med, vad brukligt är, efter ett par år som suppleant blivit upptädd till ordinarie, hon är första suppleant men icke mera. Det torde vara känt och erkänt, att fröken Hesselgrens sakkunskap är ett stort antal av de frågor, som förekomma inom andra lagutskottet är av behovet påkallad och även anlitad. I år, när en av de frisländades två ordinarie ledamöter i detta utskott lämnat riksdagen, hade man anledning vänta att fröken Hesselgren skulle bli invald i hans ställe, detta så mycket mera, som flera lagstiftningsförslag som särskilt fröken Hesselgrens verksamhetsområde nu komma upp till behandling. Dock fanns en annan utväg. Högren fick platsen. Högren, som tack vare den borgerliga samlingen vunnit så mycket på de frisländade vid landstingsvalen, hade rätt till just denna plats. I själva verket kan det vara ganska likgiltigt, om man kallas suppleant eller ordinarie. Vi kunna vara övertygade om, att fröken Hesselgrens sakkunskap kommer att tagas i anspråk lika fullt, och hennes insats bli densamma. Men det är betecknande för hur litet sakkunskap väger i partipolitik.

1921 på hösten, första gången svenska kvinnor vor valbara till riksdagen, invaldes forsker Kerstin Hesselgren i Första kammaren. På grund av den framskjutna ställning hon redan förut intog i det offentliga livet, blev vid den första riksdagsuppman till andra lagutskottet, Fruken Hesselgren var då medlem av Frisländade landsföreningen, men anställt sig efter sprängningen icke till någondera av de frisländade partibildningarna. På den grund har hon icke ett i likhet med, vad brukligt är, efter ett par år som suppleant blivit upptädd till ordinarie, hon är första suppleant men icke mera. Det torde vara känt och erkänt, att fröken Hesselgrens sakkunskap är ett stort antal av de frågor, som förekomma inom andra lagutskottet är av behovet påkallad och även anlitad. I år, när en av de frisländades två ordinarie ledamöter i detta utskott lämnat riksdagen, hade man anledning vänta att fröken Hesselgren skulle bli invald i hans ställe, detta så mycket mera, som flera lagstiftningsförslag som särskilt fröken Hesselgrens verksamhetsområde nu komma upp till behandling. Dock fanns en annan utväg. Högren fick platsen. Högren, som tack vare den borgerliga samlingen vunnit så mycket på de frisländade vid landstingsvalen, hade rätt till just denna plats. I själva verket kan det vara ganska likgiltigt, om man kallas suppleant eller ordinarie. Vi kunna vara övertygade om, att fröken Hesselgrens sakkunskap kommer att tagas i anspråk lika fullt, och hennes insats bli densamma. Men det är betecknande för hur litet sakkunskap väger i partipolitik.

1921 på hösten, första gången svenska kvinnor vor valbara till riksdagen, invaldes forsker Kerstin Hesselgren i Första kammaren. På grund av den framskjutna ställning hon redan förut intog i det offentliga livet, blev vid den första riksdagsuppman till andra lagutskottet, Fruken Hesselgren var då medlem av Frisländade landsföreningen, men anställt sig efter sprängningen icke till någondera av de frisländade partibildningarna. På den grund har hon icke ett i likhet med, vad brukligt är, efter ett par år som suppleant blivit upptädd till ordinarie, hon är första suppleant men icke mera. Det torde vara känt och erkänt, att fröken Hesselgrens sakkunskap är ett stort antal av de frågor, som förekomma inom andra lagutskottet är av behovet påkallad och även anlitad. I år, när en av de frisländades två ordinarie ledamöter i detta utskott lämnat riksdagen, hade man anledning vänta att fröken Hesselgren skulle bli invald i hans ställe, detta så mycket mera, som flera lagstiftningsförslag som särskilt fröken Hesselgrens verksamhetsområde nu komma upp till behandling. Dock fanns en annan utväg. Högren fick platsen. Högren, som tack vare den borgerliga samlingen vunnit så mycket på de frisländade vid landstingsvalen, hade rätt till just denna plats. I själva verket kan det vara ganska likgiltigt, om man kallas suppleant eller ordinarie. Vi kunna vara övertygade om, att fröken Hesselgrens sakkunskap kommer att tagas i anspråk lika fullt, och hennes insats bli densamma. Men det är betecknande för hur litet sakkunskap väger i partipolitik.

1921 på hösten, första gången svenska kvinnor vor valbara till riksdagen, invaldes forsker Kerstin Hesselgren i Första kammaren. På grund av den framskjutna ställning hon redan förut intog i det offentliga livet, blev vid den första riksdagsuppman till andra lagutskottet, Fruken Hesselgren var då medlem av Frisländade landsföreningen, men anställt sig efter sprängningen icke till någondera av de frisländade partibildningarna. På den grund har hon icke ett i likhet med, vad brukligt är, efter ett par år som suppleant blivit upptädd till ordinarie, hon är första suppleant men icke mera. Det torde vara känt och erkänt, att fröken Hesselgrens sakkunskap är ett stort antal av de frågor, som förekomma inom andra lagutskottet är av behovet påkallad och även anlitad. I år, när en av de frisländades två ordinarie ledamöter i detta utskott lämnat riksdagen, hade man anledning vänta att fröken Hesselgren skulle bli invald i hans ställe, detta så mycket mera, som flera lagstiftningsförslag som särskilt fröken Hesselgrens verksamhetsområde nu komma upp till behandling. Dock fanns en annan utväg. Högren fick platsen. Högren, som tack vare den borgerliga samlingen vunnit så mycket på de frisländade vid landstingsvalen, hade rätt till just denna plats. I själva verket kan det vara ganska likgiltigt, om man kallas suppleant eller ordinarie. Vi kunna vara övertygade om, att fröken Hesselgrens sakkunskap kommer att tagas i anspråk lika fullt, och hennes insats bli densamma. Men det är betecknande för hur litet sakkunskap väger i partipolitik.

1921 på hösten, första gången svenska kvinnor vor valbara till riksdagen, invaldes forsker Kerstin Hesselgren i Första kammaren. På grund av den framskjutna ställning hon redan förut intog i det offentliga livet, blev vid den första riksdagsuppman till andra lagutskottet, Fruken Hesselgren var då medlem av Frisländade landsföreningen, men anställt sig efter sprängningen icke till någondera av de frisländade partibildningarna. På den grund har hon icke ett i likhet med, vad brukligt är, efter ett par år som suppleant blivit upptädd till ordinarie, hon är första suppleant men icke mera. Det torde vara känt och erkänt, att fröken Hesselgrens sakkunskap är ett stort antal av de frågor, som förekomma inom andra lagutskottet är av behovet påkallad och även anlitad. I år, när en av de frisländades två ordinarie ledamöter i detta utskott lämnat riksdagen, hade man anledning vänta att fröken Hesselgren skulle bli invald i hans ställe, detta så mycket mera, som flera lagstiftningsförslag som särskilt fröken Hesselgrens verksamhetsområde nu komma upp till behandling. Dock fanns en annan utväg. Högren fick platsen. Högren, som tack vare den borgerliga samlingen vunnit så mycket på de frisländade vid landstingsvalen, hade rätt till just denna plats. I själva verket kan det vara ganska likgiltigt, om man kallas suppleant eller ordinarie. Vi kunna vara övertygade om, att fröken Hesselgrens sakkunskap kommer att tagas i anspråk lika fullt, och hennes insats bli densamma. Men det är betecknande för hur litet sakkunskap väger i partipolitik.

1921 på hösten, första gången svenska kvinnor vor valbara till riksdagen, invaldes forsker Kerstin Hesselgren i Första kammaren. På grund av den framskjutna ställning hon redan förut intog i det offentliga livet, blev vid den första riksdagsuppman till andra lagutskottet, Fruken Hesselgren var då medlem av Frisländade landsföreningen, men anställt sig efter sprängningen icke till någondera av de frisländade partibildningarna. På den grund har hon icke ett i likhet med, vad brukligt är, efter ett par år som suppleant blivit upptädd till ordinarie, hon är första suppleant men icke mera. Det torde vara känt och erkänt, att fröken Hesselgrens sakkunskap är ett stort antal av de frågor, som förekomma inom andra lagutskottet är av behovet påkallad och även anlitad. I år, när en av de frisländades två ordinarie ledamöter i detta utskott lämnat riksdagen, hade man anledning vänta att fröken Hesselgren skulle bli invald i hans ställe, detta så mycket mera, som flera lagstiftningsförslag som särskilt fröken Hesselgrens verksamhetsområde nu komma upp till behandling. Dock fanns en annan utväg. Högren fick platsen. Högren, som tack vare den borgerliga samlingen vunnit så mycket på de frisländade vid landstingsvalen, hade rätt till just denna plats. I själva verket kan det vara ganska likgiltigt, om man kallas suppleant eller ordinarie. Vi kunna vara övertygade om, att fröken Hesselgrens sakkunskap kommer att tagas i anspråk lika fullt, och hennes insats bli densamma. Men det är betecknande för hur litet sakkunskap väger i partipolitik.

Vinterlägret.

Ett led i modernt socialist upplysningsarbete var det avtinterles, som hölls den 2-8 januari utanför Oslo i den vackra Barumsbygdens Norge mötte med sol över glittrande snö, härligt blå och skvällfärg, ett myller av munter ungdom på skidor och källkar; ungdom med hällning och bläck speglade landets sävriga skönhet av dröm och stål. Det var rättsdän av medaljen. Där var också en avvisad, det är det ju alltid. Här slog jag följe med den i en gräbäck och hälogd man, som hade samma väg den kilometer eller ett par, som jag hade att gå till vinterlägret. Det var inte svårt att ne väd ha speglade: arbetslöshet, svält, depression. Det stämde ugh med den skildring av situationen jag bad honom om fick.

Imo i det varma välkomnade »Oslo Hjemmenes Vels Husnorskskole», som öppnat sina dörrar för sociala intresserades rådgivning denna vecka, lag i en väl avskild öing i det internationella området barn från Oslo fattigvård, och en med sin egen lilla efnadshistoria och sin ovissa »framtid». Den gamla historien, samhällets sjuka samvete, dyker upp med sin fraga: finns det en lösning, hur och var?

I den frågan möttes man alltså, ett fyrtioall kvinnor och män, kvinnor mest.

Vårdinnan för kursen var fröken Berglitt Larsson, föreläsningarna och (överhuvud) de norska skoleförtrodda organisation, en strålande »temperamentsfull» representant för den äldre generationen. Husnorskskolens led, ej minsta i detta rörliga hushåll av boende, gläande och kommande sköttes av fröken Delphine Holm, och fröken Anne Halvorsen tog hand om gästerna och alla de praktiska arrangemangen till allas förtroende och tillit. Utmanande. Ledare för kursen var Birgit Nissen, journalist och radikal i ordets egentliga betydelse.

Företragens rad inleddes på freddagskvällen av fröken Berglitt Larsson med Social etik och sjukvårdens historia genom tiderna, varefter följde konsert, då Dramavärdet sjöngs av Bachföreningens kör. Följande dag började med orationens och den internationella situationen med avseende på arbetslösheten av inspektör Hvidsten, varpå följde en intensiv och allvarlig diskussion.

I nykterhetsfrågan gav överläkaren vid Oslo hospitals psykiatriska avdelning dr: Johan Schaffenberg en utomordentligt föreläsning, så djupa och fri i sin syn på den individuella och sociala inställningen till alkoholbruket, så helt och oemotståndligt förande individerna fram till en egen verklig värdering, att man satt och önskade att lusen i släket för fyrtio varit i tillfälle att följa denna vägledning till absolutismen.

Bostadsinspektorn fröken Lullu Lous gav i Boligsakens lösning ute och hemma på sitt livliga och medryckande sätt en skildring av bostadsfrågans politiska läge i Oslo och det senaste sociala bostadsbyggandet i in- och utlandet.

Följande dag, Ingvald Nissen gav oss en serie psykologiska föredrag behandlande Middelöst och minder-värdskänska, Individ och samfund, och Själfägda kriser i människans liv. Utom en inblick i den nyare själforsknings argument och metoder gav magister Nissen ett värdefullt plus i en egen och själfständigt personlig upptäckning om dessa ting.

Människopöstringsproblem be-lystes från antroposofisk synvinkel av fröken Signe Rolt, föreståndare för Rudolf Steiner-skolan i Oslo. Folkopplysningsarbetet både nationellt och internationellt var föremål för utmärkta föreläsningar av pro-

Eva Andéns Advokatbyrå
Inneh.: Eva Andén.
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
Herkulesgatan 14 (i. d. L. a. Vattug.)
Tel. 57.73, 79.76
STOCKHOLM.
Specialitet: Familje- och arvssaker, bofördringar och testamenter, förtäckningsuppdrag. Även straffliga förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
KUNGSGATAN 6, STOCKHOLM
Tel. 147.99, 24.24

TANDLAKARE
Tandläkare
Folke Jakobsson
(Medl. av Sthms tandförening)
Sturegatan 10 (höra. av Humlegårdsgr.)
Mottaga. tel. övverensk. pr. tel.
O. 503. 4 tr. (hiss).

Eldbegängelsen
vinner med varje dag erkännande i allt vidare kretsar som den bästa formen för förvandlingen av de avlidnas stoft. Närmare upplysningar om eldbegängelsen tillman avgiftsfritt å

Svenska Eldbegängelseföreningens
Stockholmsavdelnings Byrå,
Sveavägen 25, 2 tr. (hiss)

vid personligt besök eller pr telefon Norr 22.80, vardagar kl. 10-16, lördagar och helgdagsaftnar kl. 10-14.
Föreningen utger ett tidsskrift: »Xigvis», ombudrig för alla eldbegängelsevännar. Sändes franco kr. 1.50 pr helår.

Olga Elmdahl
MODEMAGASIN
Kungsgatan 53. Tel. 108 51
STOCKHOLM

Badinrättningen
Tel. So. 370 56
48 67
Bastubad 1925.
Södermanlands Tvätt & Badinrättning
Bastugatan 1

FÄTÖLJER
i tryc efter Ebert
teget val.
Många olika
modeller.
Standa d
stolar i skinn.
"ENGLSKA FÄTÖLJEN"
HAMNGATAN 24, 1 tr., STOCKHOLM
Tel. 222 99

Svenska Kvinnors Centralförbund för Fysisk Kultur
(S. K. C. F. K.)
Rikamöte i Stockholm
äger rum söndagen den 1 febr. 1931 kl. 13 å S. F. Forbollsforbunden lokal, STROMS-BORG.

Kl. 13. Stadsregerings förhandlingar och val.
Kl. 14. Diskussion: Idrottsplaner och kvinnliga skolfrågor.
Inledare: Borgbergsdott. Oscar Larsson; Gymnastikledare: Ingrid Fischer; Gävle, ex. Rektor vid Stockholms allmänna läroverk för flickor Justus Lundberg.
Icke medlemmar äga tillträde till diskussionen mot en avgift av 50 öre.

SÖDERMANLANDS
ENSKILDA
BANK
DEPOSITIONS- KAPITAL- &
SPARKASSERÄKNING
mot högsta gällande ränta.
Solidaritets Bank. Grundad 1865.

Hur skolan blev en ny värld.

Ett bidrag till belysande av nya möjligheter.

Av Agnes Gustafson.

Det hände sig våren 1929, att Cradocks bok »Själstyrelse i skolans» kom i mina händer. Länga hade jag känt mig uttillfredsställd med det gamla arbets sättet i skolan. Det vanliga förhållande, det splittrade schemat, det gängse kravet på disciplin — allt tyckte jag samverkade till att det blev något konstlat och slentrianmässigt i arbetet. Det blev inte tillräckligt fostrande för barnen, det gav trötter inte åt alla den arbetsglädje, som borde kunna utvinna. Somliga barn kom inte alls till sin rätt. De tröga, »obegälvade», fick aldrig tillfälle att visa, vad de säkerligen hade inom borda.

Den oerhörda hänförelse, som talar ur Cradocks bok, smittade av sig, och jag bestod att göra ett litet försök i samma riktning som han. Det är ju närmast grupparbete och barnens eget upprätthållande av disciplinen, som han så varmt förordar.

Jag talade med mina 9-åringar om saken. De blev intresserade. Gruppledare valdes högljudt med slurna sedlar — och nu skulle alltså den utsedda kommittén ta ansvaret för ordningen i klassen. Det var en folkskolans 3:de-klass, som bestod av 20 flickor, några av dem särskilt intälvrika, samt 12 pojkar, därav de flesta ovanligt tröga. Några orslemment fanns.

Svårigheterna för grupplärderna uppstod sig genast. Flickan, som

kommerade ledet i tamburen, anförde klågsmål. Det var en pojke, som bara bråkade och absolut inte

Nästa dag blev det samma historia. Treffe dagen fortsatte bråket. Då sattes pojken kvar i flicksödan. Sen

EN ILLUSTRATION

är denna teckning till det tillsystemet, som herr Orne under remissdebatten trotsade att kunna vara sig hindra en ekonomisk kris att bryta ut eller stäva sådana som redan är för handen.

Herr Orne anförde också följande: I Ryssland konsumeras för närvarande 5 kg. socker pr individ och år, i Sverige 40. Om Rysslands oerhörda tullvarur togs bort, sade hr Orne, och billigt socker fick strömma in och konsumeras intill sockerrikdom, vore världens sockerproblem löst.

Det ligger snubblande nära att fullfölja resonemanget sålunda: Om alla tullvarur togs bort vore sannolikt det mesta av världens »söckerproduktions»-problem borta.

lydde! Men jag hade ju sagt ifrån, att jag inte längre befattade mig med sådant. Pojken sattes kvar under uppsikt av någon i kommittén.

blev han lugn i ledet. Under lektionerna var han ofta orolig. Han hade kvicksliver i kroppen. Kommittén överlade med mig, jag förklarade för dem, att bråkstakar ofta behövede extra sysselsättning, att kanske rent av ett förtroendeuppdrag skulle göra gott. Detta gav grupplärderna något att tänka på. De skrev upp på en lista en hel del förtroendeuppgifter och bad mig tillkännagiva dem.

Den omtalade pojken skulle till handling om utlåning av tryckta arbetsuppgifter i naturliga. Han fick hela satsen med kort, en lista för nummer och namn och fick själv bestämma, vilka tider han ville ha »mottagnings». Något mera häpet förtjust än den pojken min har jag sällan sett! Sen den dagen hade han så pass stordärdigt, att det just inte passade sig att bräka.

»Ambeterna» fördelades för övrigt ganska klokt. Ett par mera krävande poster, som allt handa materiel och klassbibliotek, gavs åt de pålitligaste. Några bygga, förbisädda små stackare fick uppdrag, som kom dem att känna sig litet framhävda. Och åt de bråkiga, gavs om möjligt något både arbetsamt och roligt göra.

Varje ledare — det var 4 flickor och 3 pojkar — valde bland kamra-

terna sin grupp. Att ha dessa på förhand bestämda grupper var utmärkt, t. ex. när vi skulle företa utflykter för hembygdsundervisningen. Jag glömmar aldrig första gången de fungerade. Vi skulle bese ett mejeri, och barnen hade blivit tillagda att samlas på Stora torget i tidig morgonstund. Där stod de också i 7 små linjeraka kolonner med grupplärderna i täten! Och sen tog

En imponerande meningsyttring

Et i lösdrivrarfrågan.

Till socialministeren överlämnades förlag förmiddag av en deputation — bestående av fröken Maria Sandström, dr Gerda Kjellberg, föreståndarinnan för Unga Kvinnors Vårn Dagmar Ekström, fröken Ebba Holgersson, adv. Eva Andén och dr Ada Nilsson — listor på de personer, som instämt i de vissa kvinnoorganisationer den 13 dec. till socialministeren framlagda synpunkterna på den förestående omarbetningen av vanarutslagen.

Denna opinionsyttring gick (skrivelsen är i sin helhet införd i Tidevarvet nr 52 för 1930) ut på att prostitutionsföreningens behandling borde helt skiljas från lösdrivars.

Namnantalet uppgick till över 600, men det framhölls för statsrådet, att namninsamlingen helt tygligen tagit sin början och alljämt förgår.

Det påpekades vidare, att bland undertecknarna befundo sig samtliga läkare, anställda vid sjukhuset S:t Görans venerologiska avdelningar samt vissa respektive överläkare prof. J. Almqvist och dr Karl Marcus i spetsen, sjukhuset Elras överläkare dr H. I. Schlaberg samt — på en när — alla läkarna anställda vid Stockholms stads polikliniker för könssjukdomar. Sålledes ett 20-tal specialister med stort sakkunskap.

Flera andra läkare namn återfunns även på listorna såsom prof. Jundell, dr Karolina Widerström, överläkarna J. Tjällgren och Nils Holmström, dr Julia von Sneidern, dr Andrea Svedberg, dr Karl Hedén m. fl.

Vidare märktes Sv. Fattig- och Barnavårdsförbundets direktör Axel Hirsch, förbundets sekreterare barnavårdsinspektorn Lars Barkman och dr G. Steenhoff. Många i det praktiska barnavårds- och fattigvårdsarbetet arbetande personer samt erfarne pedagoger och i det enskilda räddningsarbetet sen minst trettio år verksamma personer hade även med sina namn stött dessa önskemål.

Då har ledaren ansvar för uppgiften. Någon i en grupp har kanske genom sjukdom blivit efter i ett åne, har slarvat med läxan eller har inte förstått. Då tar grupplärderna eller någon annan hand om kamraten och hjälper honom tillräta. Varje ledare har i katodert ett facit och väkar över att fel bli rättade. Ofta rättar de hemkränkarna. Ja, uppgifterna är mångfaldiga och räcker till inte bara för ledarna utan för gruppen i sin helhet. Men ledarna är »rädets», som jag har att vända mig till och ofta sammankallar.

Det roligaste gruppena vet, är »underhållningen». Den går av sta-

tionen vid Pittsburg universitet dr B. Hodge, sekte herr Gunnar Sjöström och fröken Birgit Nilsson. Kvinnornas sociala och politiska upplysning och deltagande i det politiska livet var föremål för ivriga diskussioner efter anförande av dr Lilly Heber och fru Ashild Hamäs. En diskussion i jordfrågan inleddes av ingenjör Lyng, som särskilt belyste grundskyltsfrågan i städerna och fröken Elisabeth Tamms som behandlade den ur jordbrukets synpunkt. Fröken Tamms föredrag om radikalismens väg i vår reaktionära tid åhördes med djupaste uppmärksamhet.

En eftermiddag var anslagen till offentligt möte i avrustningsfrågan med inledninganföranden av dr Naima Sahlbom, Stockholm, av fröken Johanne Ambli, en av de norska arbetarpartiets unga krafter, och fru Rut Adler, Göteborg. Dr Sahlboms föredrag ledades av ljudbilder som visade det kemiska krigets föreläse. Fröken Ambli belyste från historiska och sociala ekonomiska synpunkter obehållbarheten och inkonsekvensen i Norges militärförsvår. Den sista talaren betonade den positiva försvårslagen som går via kunskap — övertygelse — folkvilja fram till

den rationalisering av hela samhällslivet, av vilken en konsekvens är avrustningen.

I samband med fredis- och upplysningsdiskussionen redogjorde Birgit Nilsson och Rut Adler för Nordiska folkhögskolan i Genève, dess idéer och principer för de lokala föreningarnas utveckling i Norden bildande och uppgifter.

Konstens plats i det moderna samhällslivet illustrerades i föredrag av föreläsaren Jacob Prytz om Brukskonst och av journalist Inger Torström om Funktionsalisms.

Alla föredrag höljdes av diskussion och dessutom förekom särskilda förvingar i diskussion och föringledning.

Väl stod man vid vintertidens uppbrott inte vid infarten till en kungsväg ut ur svårigheterna men kanske stimulerad av intryck, erfarenheter och kontakt med människor till att med förnyad kraft ta fatt på någon konkret och närliggande uppgift i ens egen linje, som är vars och ens ensak att leva och innehålla.

R. A.

Vi stå till tjänst

<p style="text-align: center; font-weight: bold;">BAGERI</p> <p style="font-size: 1.5em; font-weight: bold; text-align: center;">H. J.</p> <p style="text-align: center;">Humle gårde- gat. 25.</p> <p style="font-size: 1.5em; font-weight: bold; text-align: center;">Bageriet</p> <p style="text-align: center;">Tel. Nere 25 24</p> <p style="text-align: center; font-weight: bold;">BARNEKIPERING</p> <p style="font-weight: bold; text-align: center;">Helles Barnekipering</p> <p style="text-align: center;">Sveavägen 108 (näst mot Stadskällan)</p> <p style="text-align: center;">Tel. Vasa 72 32</p> <p style="text-align: center;">Vårsorter: lagen.</p> <p style="text-align: center;">Egna tillverkningar.</p>	<p style="text-align: center; font-weight: bold;">BEGRAVNINGSBYRÅ</p> <p style="font-weight: bold;">S:t Görans Begravningsbyrå</p> <p style="text-align: center;">Jenny Larsson</p> <p style="text-align: center;">Fleminggatan 60 • Tel. K. 47 24.</p> <p style="text-align: center;">Ombesörjer allt vid dödsfall.</p> <p style="text-align: center;">Efter konstorid Tel. K. 47 55.</p> <p style="text-align: center; font-weight: bold;">BOKBINDERI</p> <p style="font-weight: bold;">C. J. Pålhmans Bokbinderi</p> <p style="text-align: center;">Inneh.: C. D. CARLSSON</p> <p style="text-align: center;">Specialitet: Svenskiska böcker för offentliga och privata bibliotek! (Hemans priser!)</p> <p style="text-align: center;">Sergelgatan 8 — Stockholm</p> <p style="text-align: center;">Telefon 96 94 Etablerat 1842</p>	<p style="text-align: center; font-weight: bold;">HOTELL</p> <p style="font-weight: bold;">Hotell o. Pensionat Eplanade</p> <p style="text-align: center;">Björkholmsgatan 2, Stockholm</p> <p style="text-align: center;">Telefon 1 32 29 (Östasiat)</p> <p style="font-weight: bold;">FREDRIKSHOV'S PENSIONAT</p> <p style="text-align: center;">Friedrichslogatan 10, Tel. 79 16, 79 34.</p> <p style="text-align: center;">Och Hällegårds pensionat, Skärvärd</p> <p style="text-align: center;">Tel. Skärvärd 4. RESERVATIONER.</p> <p style="text-align: center;">Moderns. tvättiga rum, • billiga priser.</p> <p style="text-align: center;">För ANNA FÄHSTEDT.</p> <p style="text-align: center; font-weight: bold;">KEMISK TORRTVÄTT</p> <p style="text-align: center;">KEMISK TORRTVÄTT</p> <p style="text-align: center;">Nettverge i sen. Dräkningar</p> <p style="text-align: center;">Kostnader, Kemikalier, Skötsel, Skott, etc. som nya.</p> <p style="text-align: center;">Påläggsavg. 100.</p> <p style="text-align: center;">Hörselpriser. Öppet o. hemtjänst 1920.</p> <p style="font-weight: bold;">DEGENS HEMISKA TVÄTTARSTÄL</p> <p style="text-align: center;">Östasiatiska 44 STOCKHOLM Tel. Sö. 36 19</p> <p style="text-align: center;">Bost. Ringvägen 127. Tel. Sö. 187 15.</p>	<p style="text-align: center; font-weight: bold;">OST</p> <p style="font-size: 2em; font-weight: bold; text-align: center;">Gripenbergssost</p> <p style="text-align: center;">helfet i hela ostar à 1.40 pr kg.</p> <p style="text-align: center;">fritt Gripenbergs gård.</p> <p style="text-align: center;">Gripenberg.</p>	<p style="text-align: center; font-weight: bold;">SLIPERI</p> <p style="font-weight: bold;">NORRMALMS SLIPERI</p> <p style="text-align: center;">Regeringsg. 92 — Tel. 147 87</p> <p style="text-align: center;">Utför slipning av alla slags</p> <p style="text-align: center;">Saxar, Knivar, Kirurgiska Instrument etc.</p> <p style="text-align: center;">Noggrant arbete! Hemans priser!</p> <p style="text-align: center; font-weight: bold;">SANGKLADER</p> <p style="font-weight: bold;">SKÅNGLÄDER</p> <p style="text-align: center;">Filtar, Täckor, Madresser, Fjäder, prisa från 2.25. 1/2, Dun fr. 6 kr.</p> <p style="text-align: center;">Glasull, Tagel, Kjolspöln m. m.</p> <p style="text-align: center; font-weight: bold;">EMELIE BLOMGREN</p> <p style="text-align: center;">Dobbelstegen 46 • Tel. N. 156 60</p> <p style="text-align: center;">STOCKHOLM.</p>
--	--	--	--	--

Publiksmak.

pein antingen den fümme, som på schemat betecknas med stiftit val av ämne, eller också en e. m. Då visar barnen en enastående uppföringsriktighet och företagsamhet. En grupp i ångest står som anordnare, men det hindrar inte, att ibland hela klassen medverkar. Ledaren är »konferencier». Jag har i de flesta fall ingenting att bestyra utan är gått — ofta tillhållnams med en hel del inbjudna.

Ämnen för underhållningen är vitt skilda. Ett program gick i Skånes tecken. Då hade barnen lelat upp sånger, dikter, berättelser o. dyl. om Skåne, ritat program med skåne-motiv på o. s. v.

En särskild minnesrik afton hade vi den 17 maj förra våren. En flick-grupp ordnade det hela med min hjälp för en gångs skull. Ledaren hade hittat på ett litet trevligt sagospel: »Prins Vårs ankand». Det uppfördes ute i skogen bland de ljusa björkarna. Föräldrar, syster som samt en parallellklass hade inbjudits. Barnen hade satt med sig i gröngräset. Sedan vidtog det verkligt högtidligt. då vi samlades i skolsalen, som var smyckad i de norska färgerna, och fick lysna till hur en norska berättade för oss om 17-maj-irandet i hennes hemland. Jag vill lova, att »Ja, vi elsker» sjöngs med känsla och övertygelse.

Sagospel älskar barnen att uppföra. Och vilken beredelse de inte ned på dem! De får sköta dem själva. Tidigare på morgon och frokoststolar kommer de och övar. Dräkter toar de ihop riktigt bra i all enkelhet. Ibland har någon mamma hjälpt dem. Man kan inte tänka sig bättre lösnöving för kråkarna, än att de dag efter dag få repetera sin roll. Utmärkt är det för de blaga, att de får våga sig fram. Glädjen är stor, när spelet äntligen efter alla förberedelser går av stapeln.

Något annat som gruppen styrt med, fäst de hittills mest på min hjälp, är utfällningarna. Vi hade t. ex. en jämförelse mellan Skånes och Smålands industrier. De skånska industrifabrikerna ritades på tavlan. De småländska, eller avbildningar av dem, samlades i den med blått och gult papper och flaggor prydda sandlådan. Barnen hade verkligen varit duktiga att samla. Affärerna låna-de ut en del. Aldeles särskild för-tynjning väckte en liten modellöpp från Norrhammar. — Så har vi haft utställning av dalalöj, växternas användning o. s. v.

Den nya metod med arbetsböcker har varit en välsigelse. Hela arbetsstället har genom dem under-

gått en förvandling. Disciplinfrågan har så gott som bortfallit — barnen blir ju alltid livligt sysselsatta. Det ritas, skrivs, klistras av hjärtans lust. Bilder ur Allers, vykort och tidningskurlip får stor värde. Uppläsningssböcker börjar användas. Föräldrarna vässa ofta stort intresse.

Fusk existerar inte längre — kamraterna har ju rättighet att hjälpa varandra. Vid grupparbetet måste de ju rådgöra. Att prov är till för att utvärdera, om barnen förstått, och att fusk där är en dumhet, som senare hämnar sig, begriper de snart.

Arbetsböckerna gör ju koncentrationsläsning till en viss grad möjlig — och det är övarderligt. Om det på schemat står geografi, skrivning, läsning och teckning, så kan man ju slipa att vid varje följande stic-ploca undan alla grejor och lägga om väskan. Barnen kan ju helt lugnt få förtämla med sina arbetsuppgifter, i vilka alla dessa ämnen ingår, och det ger heller inte och skadlig glädje i arbetet. Mer än en gång har barnen jublat över parallellklass hade inbjudits. Barnen hade satt med sig i gröngräset. Sedan vidtog det verkligt högtidligt. då vi samlades i skolsalen, som var smyckad i de norska färgerna, och fick lysna till hur en norska berättade för oss om 17-maj-irandet i hennes hemland. Jag vill lova, att »Ja, vi elsker» sjöngs med känsla och övertygelse.

Arbetskollektivet tjänar såväl barnens individuella utveckling som solidariteten. Var och en får knoga på eller bästa förmåga, och arbetsböckerna ger resultat även åt den svagaste. Den begåvade hinne längre eller kan göra sin sak grundigare. Ingenting hindrar, att ett barn kan ta itu med arbetet, ett annat ämne, om ett beting är färdigt. Hjälpsamhet mot kamrater blir naturligt. Det är inte fråga om vem som hinne fört — alltså behövs inte tävlingens bästa göra någon hårdhjärtad och egoistisk. Tonen bland barnen och andan i klassen blir den bästa. För att nu inte låta om hur roligt det är att undervisa, när man på ett så mycket förtroende och naturligt sätt får umgås med barnen.

Då jag i höstas av sjukdom blev för en längre tid förhindrad att ijtänsigora i skolan, kallade jag upp mina gruppleddare (de är ju 5 i te klass) och bad dem ta hand om sina kamrater, så godt de kunde. De ut-tade på mig så trohjertigt. Nog skulle jag kunna vara lugn!

Vid juliden kom det bred frän dem. Där stod bl. a.: »Vad Frän sade, när vi var uppe hos Frän, det glömmes vi aldrig. Vi håller troget ihop och hjälper varandra på bästa sätt. Och tänk, det synes, vad det gör åt. Vi är glada som solsken allihop.»

All »Frörens» blev glad också, behövs väl knappast säga.

Agnes Gustafson.

Vad är det för skillnad mellan ett danskråderi och en teater?

I skråderiet säger man till sin kund: Min Fru, Ni bör ta in den här klänningen. Det är ett underbart material — se så mjukt det faller och modellen är högelegant. Det är troligtvis endast herrinnan av Or-léans, som fört burit den. Ni kan vara alldeles trygg — den klänning-passar ju för Er som för ingen annan. Ni bör ta in den.

Så utgår väl även en tackman till sin kund. Men på teatern är det annorlunda. Nuförtiden. Fackman-nen på teatern, vare sig direktören, regissören eller dramatörerna skulle aldrig våga erbjuda publiken något ovant, oprövat. I stället spekar han alltid försiktigt sina öron för att ut-lista vad publiken vill, vad den önskar sig. Han måste kunna avlyssna på förband — det gäller ju att träffa dess smak. Publikens smak.

Därom vore ju inget ont att säga. Förklar skulle man inte kunna räkna med publikens smak! Varför inte? Det är bara det, att man inte kom-mer förbi ett katastrofiskt faktum — att den räkningen inte stämmer. Teatern är sömna. Vad där spe-las gör ingen mänska någon glädje, varken dem som kan betala för en plats eller dem som inte kan det. Det är inte bara slut med teatergläden, det är också slut med teaterlangtan. Baisnen beror alltså inte på kö-paren, som man så gärna gör gäl-lande, utan väl också på värar.

Det är farligt att väkna med irra-tionella tal. Publikens smak är ett al-ledeles irrationellt begrepp. Kanske är den rent av ett föntom, ett spöke. Vete fan själv, om den verkligen finns.

I medesaker finns det ju nämligen ingen publiksmak. Nej, tro inte det, låt inte bedraga er. Ty om också moderiktningarna med nästan dikta-torisk makt är frambeaktade av tids-anden, så betyder det inte på något vis att en tidsmedborgare har något att säga därom. Moderiktningarna ha härskartaler mot publikum, vare sig de är förmuftiga eller vanvetliga, vare sig de låter häret väcka eller klipper det, vare sig de fårgar nag-larna blå, röda, gröna eller låter dem behålla naturfärgen. Moderiktningarna tar inte ens hänsyn till någon primitiv kroppslig bekvämlighet. Ett

mod ger aldrig någon garanti om ett lyckligt slut — utfrill är det all-tid för levande.

Och nu skall samma dans, som i en för trång och för lång klänning på alltför höga klackar går på teat-ern, hon skall ha så självständig smak, att hon skall bestämma vad som där skall spelas. Hon, som det inte faller in att ge sin frisör några närmare föreskrifter. Vilken herre och mistare är inte också denne frisör jämfört med den skrittställare som skriver stycken som skan så långa. Vilken konstnär är han inte i jämförelse med den som under för-övandning att skriva vad tidens anda viskar honom i örat talar tidsbor-garna till behag.

Som ni behagar! Ack ja, Shake-speare skrev en gång sin »Son ni behagar», bland annat. Måne han också skrivit sin Hamlet efter publi-kens smak? Knappast.

Men nu måste man försvara publi-ken. Verkligen energiskt försvara den. Den har nämligen inte alls så dålig smak som man låmt väl påbör-a den. Den har över huvud ingen smak, varken god eller dålig. Den ställer kaktusar eller förgiftomjög i fönstret, alldeles hur som helst. Den är godmodig, den är uppmärksam, välvillig, litförd och framför allt — den är nyfiken. Kort och gott, den är inte alls så enfaldig, och när det gäller, struntar den blanka i den så kallade publikens smak.

I andliga ting låter man inte tvekan avgörande tillias av en andligt mindervärdig. Vilket inte är rättvis mot publiken. Vilket den alls inte önskat sig. Vilket egentligen är en oföreskämhet mot den. Och följden blir att som motivik mot all smörja uppstår en fjockflytande, allvarlig literatur, utan rolighet, utan sensa-tion, utan väsen, bara skolluppsat-ten. Den motivarer inte heller pu-blikens smak. Och ingen kan ur-skilja om den är bra eller dålig.

En medesalong, som låt sina kunder teckna utkastet till sina värar, finge snart stänga. Så hastigt skulle varorna försämrans. Den spekulatio-nen blir falsk, som räknar i publik-smak. Den finns nämligen inte.

Mario Lazar.

Remarque och Fridericus

(Forts. fr. sid. 1.)
för folkkoncernen Ufa, jublade. Det påstas, och troligen med rätta, att Hugenberg inte gillt sett stöd åt hetsen mot Remarque-hinnet embart av politiska skäl, utan att han också varit rädd för konkurrensen.
För närvarande går i Berlin en Ufa-film, betitlad »Das Flötenkonzert von Sanssouci», som öppet gör propaganda för kriget. Fredrik den Store — eller Fridericus, som han mer populärt benämnes — var kanske den mest förutbildade tyske krigshjältiggen, men den sist inspelade, och tredje tar prismet i chauvinistiskt vidrigt. Denna film är i högsta grad ägnad att skada Tysklands anseende i utlandet, men den blir förbud-en. En del av publiken protesterar varje kväll — inte med vita röttor

och stinkbomber, sådana kampmedel är nationalsocialisterna förbehållna — men med energiska visslingar vid de värsta ställena. Polisen ingriper, inte tamt, utan hårdhätt. Protester från pacifistiskt håll leda inte till något förbud. Ett förbud skulle ju sára herrar Hugenberg och Hitler, och det vågar man inte räkna på.
Regeringen säger — eller låter påstaka — att den inte kan låta brätt mot hårt, då den härigenom skulle stötta sin ställning på spel. Så länge den står kvar, anser den sig kunna vara ett effektivt skydd mot fascis-men. Men om den förtärlar som hittefullt och ger vika tum för tum, blir dess kurs ju till sist helt fascis-tisk. De socialdemokratiska medlemmarna av regeringen gå naturligtvis enbart av rädsla med på denna taktik — men hur förhåller det sig med de övriga medlemmarna? Det är inte så omöjligt, att de ganska gärna ge vika. Och kanske de inte alls skulle ha något emot att reg-gering ihop med nationalsocialister i stället för med socialdemokrater.
Det socialdemokratiska partiet har splittrats i två läger — de radikala fördrar, att partiet ger upp sin passiva hållning och träder i opposition

— tack vare sin passivitet har det förlorat många av sina anhängare åt kommunisterna.
Det är möjligt, att om socialde-mokraterna ställde sig i opposition de skulle bli tvungna att avträda sina platser i regeringen åt nationalsocialisterna. Men det kanske vore det alla bästa, ifall dessa på poster där de är ansvariga för sina handlingar, så snart som möjligt tvinga visa vad de förmå. Kanske skulle massorna, som stå bakom dem, då ta en annan uppfattning om det tredje rikets här-lighet. En avsevärd procentas av deras anhängare följa dem i tron, att de äro ett antikapitalistiskt parti.
För närvarande förhållna en sig emellertid åter Hitler med ett res-ländt runt och hälsa på diverse in-terventionsnåder, försöka dem sin vänskap och ta emot pengar av dem. Ifall Hitlers trogna ta hand om rege-ringen, kommer det att visa sig, vad de antikapitalistiska fraserorna är värda. I varje fall måste socialde-mokraterna ge upp sin oförtoliga passivitet. Så länge man väjer för fascismen, kommer den att växa sig allt starkare.
Berlin januari 1931.
Heige Heerberger.

Romantisk teater.

»Stän om solen» på »Den glada älsnans» scen.
Då den jaktade nutidsammanhet vill söka glömska från sin ensamhet och ångest, tar hon sin tillflykt till de kollektiva nöjerna. Men den be-dövning, som jatten, negermusiken, revyerna, danspansletens juslekning är, blir en chimär. Och i och med att man medvetet och kramp-aktigt försöker förhållna en illusion, har man dömt den till att vara blott och bart en illusion, och den har följden bot att gå längre.
Bör man inte då tacka för att nå-

gon i dessa stagar verkligen tar en med sig och för en tillbaka in i så-gons, skönlivets, den äkta konstens tidlösa värld. När man besöker Sandro Malmqvists teater i Kungälv ser den föreställning som där ges, klämmer man sig verkligen stå inför något helt nytt, både vad det konstnärliga intentionerna och deras utförsmetod beträffar. Denne sällsynt begåvade regissör får genom det överliga, suggestiva, för-läde i stämningen tidens och rum-mets begränsning att visa och låg-rens stäckars skrynkliga själ leva upp och åter förjådas att att ingen all-fjärr är sköna och enkla, blott man får se dem, berädrade från väner-föreställningarnas och de konventionella traditionerna tyngd.

I Kaos' lokaler har det inrett en utsökt liten teatersalong i rött, vitt och blått och med gustafskänliga ljus-lampor har här Sandro Malmqvist och hans entusiastiska truppsätt till hus-tum. Både för deras egen skull och för publikens önskar man dem en varaktigt stad och god framgång. Ty de behövas. På ingen av Stockholms teatrar ges väl just nu något så märkligt och så sevärt som vad denna truppsätt presenterar. Den utstod plastiken, det skenbart förmlösa geniala form, den fördömsfria enkel-heten, samspelet, allt detta förra tankarna till det man sett av rysk teater och Coupaus föreställningar på Vieux Colombier i Paris. Och man gladdes åt tanken att stor och enkelt som det tillfälligt fått en scen och fått en tolk hos oss.

Man skulle på denna teater önska en förtäpande repertoar alltifrån fabliauxernas uppslupna värld och till mysterierna och mirakelspelen såväl patos. Ett drama, tolkat i Sandro Malmqvists regit kommer nog allid att bli ett drama om vad som sker i den som synes etc. Något som man bl. a. skulle vilja se uppförd på denna scen är Strindbergs Swanövit. Här skulle det nog kunna ges så utan teaterskandebot och med den gripande enkelhet och all-var, som blott barn och de, som skåda såsom barn, äro maktiga.

Vad »Stän om solens» handlar om, skall här vi referera. Och då och se och lev med! Men ligg er huvudviken vid att förstå innehållet och de många motvans sammanhang! Man skulle kanske önskat en något mindre extrem jäns. Men trots det stundom något bisarra innehåll, verkade det hela så sannolikt, så själfullt, så blott det gör, som är verkligt äkta. Säkerst skulle föreställningen ha vunnit på om stycket något förkortats. Den Juans monolog kunde beskrivas både för publikens och hans egen öppel.

Första aktens improviserade opera-föreställning med de traditionella personerna i faskaren, skulden, den stränge dansen, annan — mitt bland vindens råttor och lärar, är så smittande rolig, så full av ens barndoms lek och uppligt, att man motståndslöst drogs med. Ligger höjdpunkten här eller i slutscenen, då allt det behagligtfulla tolkas, då uppläpnandet inför jöden kommer? Här som helst, så stannar man i be-undran för de stora möjligheter, den sällsamma begåvning att tolka vitt skilda ting, som Sandro Malmqvist lyckas sitta inne med.
Och än en gång önskar man: måtte denna teater kunna få fortsätta, få arbeta vidare på den väg den slagit in på! Det är en änkla, äkta konstner och en konstnärshögvet, vi längta efter, det är den snacking och sj sensation vi behöva.

Elva Busch.

Ida Norman = Skomagasin

Humlegårdsgatan 6. Tel. 786 15

Rekommenderas

REPARATIONER UTFÖRAS

REELA VÄRDE

Vid uppvändning av denna annons lämnas 5 % rabatt

LÅGA PRISER

De nio saligheterna

av Elin Wägner.

Det var allmän glädje denna somliga sommarmorgon bland dem som förberede sig till skolexamen. Lärarinnan i Askefälla skola pratade muntert med sin svarta hund Ka under det hon gjorde i ordning ett katekedon inne i sin lägenhet. Det var sedan att bjuda skolordföranden och föräldrarna när examen var slut. Hon var färdig i så god tid att hon hann kasta en blick i det schein hon gjort upp för förhöret. Men hon behövde inte mer än en blick, ty hon var väl förberedd och barnen också.

När hon satt på sin nya bomulls-klädnad och kom ut i skolsalen, voro barnen redan i gång med att läsa. De klädde katedern som en brudgum och svarta tavlan som en brud med björklöv och gulvivor. I varje bläckhornshåll satte de en kvist blommande hägg. Även de hade nya kläder och voro högtidliga och glada.

Men prostinan Springer, som nu åkte vid sin sons sida i den lilla promenadvagnen på väg till Askefälla, hon var gladdast av alla. Även hon var klädd i gulvivor, fast de voro av sammet och hade sin trygga plats bland spekrans i hennes svarta hatt. Under hatten var hennes rundad rynkfria ansikte skinnande glatt och milt.

— Jag tänker det här är sista gången jag får åstad på skolexamen, sade hon strålande.

Marcus Springer satt och tänkte ut det tackbeslaget han skulle läsa till lärarinnan för nit och skicklighet i tjänsten under året. Men ett halvt öra hade han alltid för sin gamla moder, vad som är upptog honom, och han svarade: i går så mor att det var sista gågen mor satte ärter, i morse var det hatten som var mors sista hatt, och nu är det likadant med resan till skolexamen. Det är inte roligt för oss barn att jämt föra den visan.

— Är det inte roligt? sade prostinan förvärdad. Allting blir så högtidligt och festligt, när det är sista gången det sker. Så högtidligt och festligt som jag blir, då jag får sista gången till kyrkan, jag aldrig varit i livet. Kära Marcus, du gör min afton så ljufvlig, jag aldrig varit dig nog tacksam för att du skjuter upp att fara till hedningarna än en liten tid, medan far och mor behöver dig.

— Fattas bara att jag skulle rest ifrån er nu, sade Marcus nästan oövertygligt. Mor behöver inte ständigt tacka mig eller påminna om att det är en liten tid. Jag har kommit ur den åldern, då barn tar alla gåvor från föräldrarna för givna utan tacksamhet. Jag gläder mig åt att kunna återgå till något litet. . .

— Men jag ska säga dig Marcus

att en mor kan aldrig ta barnens godhet mot henne för givna. Hon väjnar sig inte, hon är alltid lika rörd och glad.

Hon klappade Marcus hand, där den låg på fotsaken, men han drog undan den, ty nu voro de framme på skolplanen, pojkarne sopade sina mössor i marken, och flickorna nego till jorden.

Lärarinnan tog emot dem och bar in prostinans ytterplagg i sin lägenhet. Hon var sig alldeles lik som hon brukade vara, stillsam, fattad och med en underligt avlägsen blick i sina blå ögon under de tunga ögonlocken. Den enda skillnaden prostinan kunde upptäcka var att årets bomullsklädnad denna gång var svart-och-gulgnistrig, svart öv och gul varp. Hon neg för prostinan som vanligt, fastän hon ökat på sin lärdom sen sist och nu fått en mindre folkskola.

När prostinan såg den där nigenningen mindes hon henne som liten lejlighetska som lukade återna i grönsakslunden mot löfte om ett bomullstyg. Hon öfverfor samtidigt snabbt lärarinnans öden i livet och sin egen del i dem. Slutet, tänkte hon, får jag aldrig veta. . . Eller också får jag det.

Många kära levande gestalter, vilkas bekantskap hon gjort vid dopet eller nattvardsläsningen skulle hon snart lämna.

Längs skolsalens väggar surto några föräldrar som kommit för att höra på sina barn. Där var Viktoria i Sunnanåkra Västergård, denna olycka som gift sig och skilt sig så galet, hon fick bara en hälsning i förbigående. Där var nämndemannen i Lappamåla Rävårgård: »tänk att nämndeman redan har barnbarn i den lärda åldern, ja tiden går». Där var hans dotter, som bar sidenblus i egenskap av hustru åt kommunaltjänstens ordförande: »Goddag Signe, ja, jag säger Signe som förr, fast Signe är gitt med själva ordföraren. Goddag, ordföraren, nu ska jag se om jag kan peka ut er pojke. Det var inte svårt så er han brås på släkten.»

Marcus klev upp till den hedersplats på katedern som hans fader brukat inta vid examina.

— Han om när brås väl på släkten, viskade nämndeman.

Ja, han var far själv upp i dagen, inte bara i drag och sätt att tala och föra sig utan, i en obeskrivlig, oförliknlig prästerlig värdighet. Nu skulle Lukas se honom, tänkte modern, han som motsätter sig förvärdade egenskapers åftrilighet.

Medan psalmversen sjöngs, satte sig prostinan tillrätta för att i godan ro studera barnen. Katekesförhöret behövde hon inte ägna så mycket uppmärksamhet. Själva kunde hon ju tio Guds bud, och hon var viss om, att barnen även kunde sin läxa. I prostens Springers skolor hade kristendomen ett olagligt stort antal timmar på schemat. Så stort att hotet om stadsibargens borttagande svävade som ett damoklavssvärd över Gammalröjda fattiga kommun, innan skolvärdstyrelsen tog sitt parti och lät de gensträviga smålänningarna tillsvada vara, på samma sätt som många centrala myndigheter fått göra i gångna århundraden.

När hon om en liten stund flyttade över sina blickar från barnen till Marcus, märkte hon att han var störd och förargad. Vad nu då? Redde sig inte barnen? Hon började lyssna. Det är sagt till de gamle, hörde

hon Viktorias pojke i Västergårn treva sig fram i texten. . . men jag säger Eder. . .

Hon märkte nu att det alls icke var fråga om tio Guds bud. Man lade åsido det som var sagt till de gamle, viktigare var vad Kristus hade sagt. Förhöret hade börjat mitt i i Jesu förkunnelse, vid Bergspredikan. Det var detta som hade redat Marcus.

Nämndemannens dotter son läst upp De Nio Saligheterna som ett rinnande vatten, och hans bänkkamrat tog vid. Barnen kunde faktiskt hela Bergspredikan utantill, inte ens lärarinnan visste riktigt hur det gått till, ty det var dem icke anbefallt, de hade lärt den i sin iver att visa sig framstående.

Prostinan spände riktigt ögonen i lärarinnan. Det fanns intet hos henne som tydde på att hon var medveten om att med detta förhör ha infört nya och farliga sejer i Gammalröjda. Snarast såg hon nöjd ut över att förhöret gick så bra. Ingen hade svarat fel, inte ens Viktorias pojke, som ej var något lärdomsljus.

Katekesen kommer väl då på slutet, tänkte prostinan. Men ingalunda. Sedan instiftelseorden till Nattvarden blivit lästa, lämnade förhöret dem utan ett enda: Vad är det?

Om man inte visste fört, att Luther skrivit en katekes och att Gammalröjda skolor haft en nitisk katekesvän till ordförande i trettio år, så inte fick man reda på det nu.

Utän att rast eller klokringning markerade utträdet ur den Nytestamentliga tiden, fortsatte förhöret oförmärkt i på kyrkohistorien. Det blev på något sätt som en kristendomen vore historia och historien kristendom. Nu åttlingen, som en resolution på ett kyrkomöte, kom trosbekännelsen. Marcus gjorde en rörelse som om han velat säga någonting eller hejda förhöret, men åtråde sig. Vad skulle han säga? Att det historiska sammanhanget icke anginge barnen i Sunnanåkra och Lappamåla, förr än de började studera teologi? Han var ung och osäker, och han teg.

Medan han tveksade, hade förhöret övergått till Sveriges kristande, och barnen visade sig veta en hel del om apostlarna Ansgarius och Sigfrid. Slutligen i samband med katolska kyrkans förfall, nämndes även Luther. Men då var lektionen slut.

Alla tego i känslan av att något låg i luften. Det var klart för alla utom för lärarinnan som var fullkomligt koncentrerad på sitt och som i sin oskuld icke ens gjorde något försök att tyda det sfinxlika uttrycket i pastorans ansikte. Då hon frågade om hon finge fortsätta med ett kort historieförhör före rasten, nickade hon högtidligt, och så vände hon sig till barnen igen.

Prostinan kunde icke hålla sig så oroligt ogillande och värdig som Marcus, därtill var hon alldeles för häpen och bestört. Hon tittade på nämndeman, men han satt med nedböjt huvud och snurrade sin käpp mellan fingrarna. Hon tittade på ordföraren, men han besvarade icke hennes blickar, han var helt och hållet upptagen av den påbegynta historielektionen. Då viskade hon försvikt bakom handen i Signes öra: vad i Guds namn har kommit åt Maria?

— Hon har ju varit på seminariet, viskade ordföraren fru tillbaka. — Ja, kunde jag inte tro, att det skulle gå galet.

Prostinans tankar vandrade till mannen därhemma som satt i sin gungstol med postilan i knät, ja, stundom läste han katekesen som ett barn som läser på läxan före storförhöret. Men visste hur glad och trygg han var över att ha fått lämna över ämbetet åt Magnus, som förunderligt nog med sin unga åer var lika stadgad i tron som han själv. Modern hade kanske någon gång, då hon suttit och lyssnat till herrarnas samtalt hyst en svag undran om inte Marcus gjorde det litet för lätt för sig med detta oerhörda förakt för alla anlopp mot den gamla lutherska tron. Men samtidigt hade han varit oändligt glad att fars sista dar blevo ljusa och bekymmersfria, och att han finge öda i den visshet som mest av alla underlättar skilsmässan från livet för en man: att hans ätt fortfarande hans verk i världen.

Men vad upplevde hon väl nu? Under tiden spändes pastorans tålmod, till dess det var så nära birstingsgränsen det kunde komma utan att brista. Det tog honom nästan lika hårt att lärarinnan förhörd på Gustaf II Adolf utan att fråga efter slaget vid Breitenfeldt, som att hon förhörd kristendomen utan att fråga på tio Guds bud. Efteråt sade han, överdrivet men rätt belysande: hon lär barnen bara Bergspredikan, och så är talen för Göta Hovrätt och kommunallagarna.

När han märkte att examen näkades sitt slut, arbetade hans hjärna febrilt för att finna några på en gång taktfulla och allvarsbetonade ord, varmed han kunde ersätta det fina lyckönskings- och tacktalet som han nu icke kunde fälla. Men han fann dem icke i hastigheten, han var ännu icke övad i konsten att improvisera.

Därför blev det heller intet avslutningstal. Det blev en minuts spännande och pinsam tystnad, varunder alla hjärtan började klappa. Sen läste Marcus välsigelsen med ostadigt röst och tog upp avslutningspsalmen.

Prostinan kunde inte låta vara att skmmas litet över sin son, som så litet kunde behärska en oväntad situation. Hon gick fram och tog Maria i hand.

— Ja, tack för i dag, sade hon. Det gick som ett rinnande vatten, fast jag får då säga, att jag för min del inte förstår mig på den nyomderna kristendomen.

Maria rodnade. Hon hade åttlingen förstått att något var på tok. — Bergspredikan, mumlade hon förläget, är väl inte så ny.

— Marcus kom nu också fram.

— Jag skulle gärna vilja tala vid lärarinnan lite, sade han.

Maria föreslog att det kunde ske inne i hennes lägenhet.

— För jag får väl bju på kaffe i alla fall? Hon såg sig omkring bland de församlade föräldrarnöhriga.

Viktoria hade varit fullt beredd på att säga nej till kaffet, om alla de andra på detta vis hade uttryckt sin vrede över det utelivna katekesförhöret. Men då prostinan och pastoran genast gingo in, följde hon lättad med, sist i raden såsom fränklid, t. o. m. efter Anna på Torpet. Medan lärarinnan var ute i sitt kök, ledde prostinan konversationen om det svart- och gulgnistriga bomullstyg. Men så för Maria kom in med kaffet, sade pastorn:

— Vilken lärobok har fröken gått efter vid kristendomsundervisningen?

Observera

postgirosblanketten i veckans nummer.

Insend prenumerationsavgiften för

Tidevarvet

1931

Helår kr. 6:—

Halvår kr. 3:—

Postgiro

1544

— Ingen alls, sade Maria. Förhöret som jag hade i dag, det arbetade jag själv ut på seminariet till en provktion. Lektorn tyckte det var bra.

— Jaså, då förstår jag, sade pastorn ironiskt. Det är seminariet flyttande att fröken hoppar över katekesen.

— Det är nog lag och förordning, sade ordföranden mycket stillsamt, så stillsamt att Marcus godt kunde glida över det som om det aldrig varit sagt.

— Jag trodde minnsamt att det var någon kollega till fröken som velat bli en ny Luther, sade han.

Maria rodnade igen. Ironien var så tydlig, att även hon begrep den.

— Jag vore tacksam om pastorn vilde rätta mina misstag, sade hon blygt. Jag är rädd att jag måtte ha lätit några oriktigta svar passera.

Marcus svarade inte på denna fråga, ty hon hade icke begärt några misstag.

— Jag klandrar inte alls fröken, sade han. Jag klandrar dem som tog bort katekesen och lämnade fältet fritt. Aldrig har jag förstått så bra som under detta förhör — tack, inte så mycket kaffe — hur nödvändigt det är att ha en stomme i kristendomsundervisningen. Han märkte att under hans ord hade alla de närvarande, utom Viktoria, glömt bort

Under rubriken "Åttlingen"

skriver doktor Ada Nilsson i Tidevarvet om

Johan Wintzell

Människokroppens byggnad, förrättningar och värd.

Lärobok för folkskolan.

»När man i bottensskolan undervisar om människokroppen och dess normala funktioner har i läroböckerna helt enkelt ett fortplantningsorganen och deras förrättningar funnits med. Åttlingen har denna skriande brest blivit avhjält! — — — Författarens ledande synpunkt har varit att genom kunskapsmedelandet grundliga en rätt insikt i hälsans värdande. Han synes mig ha fyllt sin uppgift på ett stannrikt sätt.»

Boken innehåller 3 bilder i färgtryck över människans inlind som olika tekniska och illustrationer i svart tryck.

Pris 1:— kr.

C. E. FRITZES BOKFÖRLAGS AKTIEBOLAG

REMINGTON

PORTABLE

Skrivmaskinen för varje man, kvinna eller barn, som har skrivfärdighet ett öra. Är Remington Portable — sånd som nedanstående kungad med stort namn och adress och vilkamma Eder öfver alla broschyrer, pris och betäningsöfverlämnad, utan köpböran.

REMINGTON
V. Hamngat. 15. Göteborg

